

Aktivisti, skriti v množici

Osvobodilno gibanje na krožnem uradu za zavarovanje delavcev (OUZD) na Miklošičevi cesti v Ljubljani se je pričelo v prvi polovici poletja 1941 zlasti potem, ko sta Avgust Zupet in Jule Sočan dobila stik s Fedorjem Kovačičem. Prvi sestanek je bil v začetku maja 1941 v Legatovem bifeju na Miklošičevi cesti. Vodil ga je Fedor Kovačič. Na njem so se domenili, kdo bo v odboru OF in kdo bo koga zastopal. Na tem sestanku so bili prisotni Stane Vadnal, Miha Kresnik, Ernest Vilfan, Milica Šalberger in Janez Erzen. Naslednji dan so imeli sestanek pri Vadnalu v Medvedovi ulici v Šiški. Oddelek so razdelili na krožke OF s po nekaj ljudmi. Delo odbora je vključevalo vse vrste aktivnosti, od politično propagandne, obveščevalne, finančne in posebnih nalog zdravstvene službe.

Konec septembra 1941 se je osnovala prva partijska organizacija na OUZD. Člani so bili Avgust Zupet, Milica Šalberger, Miha Kresnik in Jule Sočan. Z ustanovitvijo partijske organizacije se je povečala tudi aktivnost OF, število aktivistov in simpatizerjev je

naraščalo, direktive OF so se dosledno izvajale. Partijska organizacija se je povečala še za 4 člane, Ferda Hanžiča, Ljuba Antoniča, Janeza Erzena in Cito Lavrenčič. OF na delu s partijsko organizacijo je imela leta 1941 in 1942 v ustanovi prevladujoč vpliv.

Oktober 1941 je prišlo do reorganizacije. V skupni odbor OF so se združile OUZD, Trgovska bolniška blagajna, zobotehnika in Glavna bratovska skladišča. Sekretarka tega združenja odbora OF je postala Milica Šalberger, ki ga je vodila do aretacije.

Ta odbor OF je bil vezan na zdravniški matični odbor OF. OUZD je bila ustanova, v katero je vedno prihajalo veliko ljudi, kar je aktivistom OF olajševalo zvezo. Ilegalce so sprejemali kot bolnike ali kot stranke, ki so potrebovale denarno pomoč. Aktivisti, za katere so člani OF na OUZD že prej dobili obvestilo, so prišli z geslom k okencu sprejemne pisarne. Tam je aktivista sprejel uradnik, ki je bil član odbora OF. Ta ga je napotil k zdravniku, s katerim je bilo predhodno dogovorjeno, da ga vzame v bolniški stalež, ne

glede na njegovo zdravstveno stanje. V posebnih primerih mu je postavil diagnozo, ki je ni bilo moč hitro izključiti in ga naučil izpovedati tudi ustrezno simptomatiko. Sprejem v bolniški stalež je pomenil varno zavetje osumljenim aktivistom na delovnem mestu in denarno pomoč v obliki hranarine, kot nadomestek za čas bolezni.

Zdravniki, katerim so pošiljali ilegalce in aktiviste OF, so bili: dr. Guido Debelak, dr. Jože Jakša, dr. Anton Krisper, dr. Stanko Lajavec, dr. Vladimir Milavec in drugi. Prek teh zdravnikov so medicinske sestre dobivale veliko receptov za zdravila in sanitetni material. Večino zdravil so dvigovali v lekarni v isti stavbi. Magistra Hinko Kavčič in njegova žena Vilma sta vedela, v katere namene so. Hkrati so medicinske sestre po svojih zvezah odvajale sanitetni material, dezinfekcijska sredstva in instrumentarij. Veliko tega materiala je odpošiljal tudi Rudi Mahkota iz skrivnega skladišča v kleti. V kletnih prostorih je imel v arhivu skladišče tudi Franc Štefančič.

LOJZE TRŠAN

Nadležna fotografija

Oba posnetka sta nastala pred osnovno šolo Tona Cufarja, na mestu, ki je z vsemi oznakami zaprto za avtomobile, razen dovoza v TV zgradbo z Resljeve. Kljub temu je tam parkiranih vsak dan na desetine osebnih avtomobilov, ki ovirajo šolarje, pešce, kolesarje... dobro počutje krajanov in delavcev RTV Ljubljana.

Ljubljanski »pajki« poredko segajo v te ulice, ki se vlečejo od Miklošičeve do Kotnikove, kljub temu, da bi le njihov poseg uspešno naredil red. Kljub temu pa skušamo biti vsaj delno na strani delavcev, ki se pripeljejo v Ljubljano z avtomobilom. Kdaj bo Ljubljana dohitela ali celo prehitela 15-letni zaostanek pri gradnji klonic, ki naj ne bi bile predrage za trenutno parkiranje, ter naj bi bile namenjene predvsem temu. Ne tako, kot sedanje, da v njih zasedajo večino mest avtomobilni stanovančev okoljskih ulic. Stanovančev, ki se potem neprestano jezijo na ostale voznike, ki prihajajo na delo v našo občino.

(a)

ZAKAJ TAKO?

Steklenica na glavo

V KS Tabor imamo kar precej zelenih površin, otroških igrišč in peskovnikov, pa telesnokulturnih naprav, na kar smo ponosni, saj se zavedamo, da vse to prispeva h ugodnejšemu in lepšemu bivalnemu in delovnemu okolju.

Vendar pa se najdejo, in to celo neredko, nekulturni stanovančev in vozniki, ki spreminjajo te površine v odlagališča smeti in drugih odpadkov. - celo stare nerabne avtomobile lahko najdete - in parkirišča.

Skoraj nič nenavadnega že ni, da če greš pod okni Doma samskih delavcev, dobiš na glavo kruh, ostanke hrane ali pa celo prazno steklenico, o dogoreli, pa ne ugasnjeni cigareti pa je sploh škoda izgubljati besede. Tudi polomljene, popisane in pomazane klope v parku, pa vodomet, poln raznih odpadkov, so skoraj vsakdanji pojavi, katerim »zelena straža« Doma upokojencev kakor tudi komisija za lepo okolje pri KS sploh nista več kos. Nevestneži onesnažujejo naše zelene površine in uničujejo tisto, za kar bi morali prav vsi še kako skrbeti.

Na KS bodo zdaj poskusili še z

akcijo, da bodo vse krajanje, predvsem pa starše in stanovančev Doma samskih delavcev in Studentskega doma medicincev, pozvali, da čuvamo in varujemo tisto, o čemer smo nekoč s ponosom govorili, da je del »bele Ljubljane«.

Še nekaj je, kar izredno moti krajanje. Nekateri stanovančev Studentskega doma medicincev - bodoči zdravniki (!) - nenehno kršijo javni red in mir. Skoraj ni noči, da ne bi ti izgredniki z glasnim kričanjem, petjem in igranjem različnih instrumentov in celo metanjem praznih steklenic skozi okna motili krajanje pri nočnem počitku. Krajanom je preprosto nerazumljivo, od kod je in kako je izbrana populacija za bodoči »elitni« zdravniški poklic. Sprašujemo se, ali res ni mogoče tem stalnim izgrednikom odpovedati bivanja v domu, ali pa jih prisiliti, če drugače res ne gre, da se obnašajo tako, kot kulturni ljudje in bodoči intelektualci, kar navsezadnje zahteva od njih tudi njihov bodoči poklic. TATJANA PUST

Nenavadna postrežba

Vse krajanje »obveščamo«, da lahko v prodajalni spominkov »Napoleon« na Trgu francoske revolucije dobijo poleg oblačil, naka in spominkov tudi različne vrste alkoholnih pijač. Nič ne de, če uporabnica lokala sploh nima ustreznega dovoljenja za točenje alkohola! Ob vašem prvem obisku v omenjeni prodajalni vam bodo vljudno postregli s kozarč-

kom močnega. Če boste zaužito krepilno tekočino po lastni presoji tudi plačali, jo boste ob ponovnem obisku spet deležni. Plačilu se seveda lahko tudi izognete, vendar pa boste posledice čutili ob naslednjem prihodu: za vas ne bo več kozarčka. Opomba: Nikar ne glejte na cenik, ker ga ni! Raje sezite v žep.

SILVA ŠUC

KS Poljane

Ni denarja za elektriko - Komisija za otroško varstvo, socialno skrbstvo in zdravstveno varstvo je predlagala OK SZDL naše občine, še prej pa predsedstvu KK SZDL, da stori vse, da bi preprečili odklapanje električne energije v socialno ogroženih gospodinjstvih. Podražitev električne energije (zimski cena) je ob vseh drugih podražitvah v nekaterih družinah z nizkimi osebnimi dohodki in pokojninami pripeljala do tega, da ljudem zmanjkuje denarja za plačilo vseh obveznosti. Zato so nekaterim odklopili elektriko in jim tako odvzeli svetlobo, pa tudi dodatni ali pa celo edini vir energije za kuhanje in ogrevanje. Komisija predlaga uvedbo finančne pomoči takim družinam oziroma drug ustrezen način reševanja tega problema. Ocenjuje tudi, da je odklapanje zaradi socialnih problemov izjemno nehumano in nesocialistično dejanje.

***

Pomoč učencem - Skupina upokojenih profesorjev in učiteljev se je na sestanku 25. oktobra dogovorila, da bo nudila šoloobveznim otrokom brezplačno pomoč pri učenju v skupinah ali posamično.

***

Dnevno bivanje - Socialna komisija bo organizirala v zimskih mesecih dnevno bivanje v domu upokojencev za tiste krajanje, ki ne bi imeli doma kurjave ali pa oskrbe.

***

Pripombe na občinski plan - Delegacija krajevne skupnosti je temeljito proučila predlog dogovora o temeljih plana občine za obdobje 1986-1990. Tako ima na ta dokument kar pet temeljnih pripomb in sicer naj se v Domu za ostarele občane zagotovi prvotna namembnost prodajnih in gostinskih prostorov, naj se spoštuje dogovor o hiši na Poljanskem nasipu 8 ter naj se zagotovi oživitve sprejemnega centra Cukrarna po stališčih zbora krajevne skupnosti spomladi letos. Meni tudi, da je potrebno prodajo vrtnin, sadja in zelenjave na debelo za živilski trg prenesti na drugo lokacijo. Poziva tudi k ureditvi semaforiziranega križišča na Ambroževem trgu.

***

Programska konferenca - Programsko volilna konferenca krajevne konference SZDL Poljane je bila 5. novembra. O njej bomo podrobneje poročali v prihodnji številki.

***

Slabe komunalne storitve - Tudi v tej krajevni skupnosti niso zadovoljni s storitvami, ki jih opravlja Komunalno podjetje Ljubljana TOZD Javna higiena. Menijo, da kakovost storitev pada, kar dokazuje tudi za tretjino zmanjšano število odvozov smeti, kljub višjim cenam. Zato bodo na zasedanju občinske skupščine postavili delegatsko vprašanje, kako namerava TOZD Javna higiena izboljšati svoje delo.

KS Stari Vodmat

Vodmat v družbenem planu občine - Svet krajevne skupnosti je na zadnji seji razpravljal o dogovoru o temeljih družbenega plana za prihodnje obdobje. V planu so v glavnem upoštevane želje krajanov, med katere štejemo: priključitev 8 stanovanjskih blokov na vročevodno omrežje, sanacijo plinskega omrežja na območju KS, ureditev zelenih in cestnih površin ter otroških igrišč, postavitev javne telefonske govornice na vogalu Njegoševa-Bohoričeva, postavitev semaforja Grablovičeva-Zaloška, črpalnice vode za gašenje požarov, zagotavljanje enakomerne in zadostne preskrbe z živili ter na področju SLO in DS stalno povečevanje obrambne in zaščitne sposobnosti krajanov. Glede priključitve na toplovodno omrežje pa se bodo z predstavniki KS v novembru pogovarjali z delovnimi organizacijami o možnosti sofinanciranja priključkov.

***

Opravili so veliko delo - V naši največji delovni organizaciji Univerzitetni klinični center je bilo v prvem polletju 1985 povprečno zaposlenih 6917 delavcev, ki so ustvarili 10.055 milijonov dinarjev prihodka. V tem času se je na 4039 posteljah, ki so na voljo za hospitalno zdravljenje, v vseh tozd zdravilo 49.441 bolnikov. Doseženi uspehi v delu in poslovanju so brez dvoma rezultat vseh zdravstvenih delavcev pri izvajanju dogovorjenih strokovnih in stabilizacijskih ukrepov.

***

Nova knjižnica in čitalnica - Teče široka akcija za ureditev nove knjižnice na Vodmatu. Knjižnica z več sto knjigami bo v prostorih doma borcev NOV in invalidov (lesena baraka) v Malenškovi 1. Prostori bodo estetsko urejeni in opremljeni s sodobnim inventarjem. Predvidena investicija bo znašala 4.500.000 din. Od te vsote odpade na premo 3.000.000 din.

***

Učenci Gradisovim upokojencem - V okviru proslav 40-letnice Gradisa se je v telovadnici šole dr. Jože Potrč zbralo preko 170 Gradisovih upokojencev. Srečanja se je udeležil tudi predsednik zveze društev upokojencev SRS Avgust Bategel. Uvodni govor je spremljal bogat in prisrčen kulturni program, ki so ga pripravili učenci osnovne šole. Ob zaključku srečanja so si udeleženci skupno z učenci višjih letnikov ogledali film »Gradis skozi 40 let«. Ob pogledu na mehanizacijo, tehnologijo in dosežene uspehe se bo mogoče tudi kdo izmed najmlajših prihodnje leto v usmerjenem izobraževanju odločil za gradbeni poklic, saj kadrov v gradbeništvu nikoli ni dovolj.

***

Pregled stanja CZ in požarne varnosti - Štab CZ, svet KS in svet stanovančev so v juniju prek komisij oziroma hišnih svetov pregledali dejansko stanje CZ in požarne varnosti na Starem Vodmatu. Pregled je zajel 802 stanovanj z 2191 stanovančev. Komisije so ugotovile, da so hišni sveti seznanjeni z osnovnimi pravili požarne varnosti, stanovančev pa v večini primerov le prek brošure, oziroma delno na seminarju CZ. Nadalje so ugotovile, da so skoraj povsod odstranili staro šaro in vnetljive snovi s podstrešij, stopnišč in iz kleti. Slabo pa je stanje opremljenosti požarno varnostnih naprav, saj hiše v večini primerov nimajo gasilskih aparatov, oziroma jih več kot polovica manjka, pa še ti so bili polnjeni in pregledani pred leti. Ustrezno urejeni in opremljeni pa so vsi poslovni prostori. Povsod so bili ob navzočnosti predsednika HS sestavljeni zapisniki. Rok za odpravo pomanjkljivosti je bil do konca oktobra, zato bodo komisije v mesecu novembru ponovno pregledale stanje po hišnih svetih.

LOJZE ČEPUŠ

Naslednja številka Dogovorov izide v torek, 3. decembra 1985

DOGOVORI

Ustanovitelj in izdajatelj je Občinska konferenca SZDL Ljubljana Center.

Glasilo je leta 1979 dobilo srebrno priznanje Osvobodilne fronte slovenskega naroda.

Izdajateljaki svet:

Srečko Čož (predsednik), Franc Možina, (podpredsednik), člani: Dare Trbič, Franc Boštjančič, Ksenija Preželj, Milan Slemnik, Ljuba Dovan, Roža Šile, Lojze Čepuš, Sreten Dimitrijevič in Marko Polič.

Uredniški odbor:

Niko Isajević (glavni in odgovorni urednik), Matija Čož (tehnični urednik), Jurij Popov, Srečko Čož, Miša Vidic, Alojz Tršan, Ksenija Preželj, Bojan Lubej in Marjan Ciglič.

Izhaja štirikrat tedensko v 15.000 izvodih. Rokopisov ne vračamo.

Uredništvo: Kardeljeva 8, p. p. 191. Tel.: 214-298, 223-509 in 223-510. Ziro račun pri SOK Ljubljana 50101-678-47844, OK SZDL Ljubljana Center.

Tisk: ČGP »Delo«, Likozarjeva 1

Glasilo prejemajo vse družine v občini brezplačno na domove.